

## gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrt leta 90 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

V Ljubljani v sredo 10. marca 1869.

## Gospodarske stvari.

## Oklic zarad popotnih listov za živino.

C. k. štajarska deželna vlada, opiraje se na §. 15. državne postave od 29. junija 1868. leta in na ministerski ukaz od 7. avgusta 1868. leta, po katerem se vsak čas, če tudi v sosednih deželah goveje kuge ni, sme živina le s popotnimi listi (pôsi) na sejme ali razstave prignati, je že lansko leto prepovedala, da se na noben sejm na Štajarskem ne sme živina od nikodar prignati. Vsak tedaj, kdor iz Kranjskega ali kodar koli živino hoče peljati na kak sejm štajarski, mora imeti od svojega župana pa ukazu od 7. avgusta 1868. leta narejen popotni list (živinski pôs).

To je c. k. deželna vlada kranjska naznanila vsem kantonskim gosposkam in mestnemu magistratu. Zraven tega je pa omenjeno državno postavo in ministerski ukaz razširila tudi na domače kranjske sejme in kantonskim gosposkam in mestnemu magistratu ukazala, naj ostro čujejo nad živinsko kupčijo in spolnujejo postavne predpise zarad popotnih listov (živinskih pôsov) pri domačih živinskih sejmih.

Vse to je c. k. deželna vlada kranjska sporočila družbi kmetijski sè željo, naj bi tudi ona ta ukaz zarad imenovanih popotnih listov gospodarjem vedeti dala. Odbor družbini je prosil vredništvo „Novic“, naj razglasi ta oklic po „Novicah“, ter dostavil, da popotni taki listi se narejajo po obliki, kakor jo predpisuje državna postava od 29. junija 1868. leta, in sicer tako, da na tem listu stojé imena lastnika, njegovo stanovanje, popis živine in pa dostavek, da v dotičnem kraji ni nobene kuge.

## Ministerstvo kmetijstva.

(Konec.)

Drugo, kar ima vlada storiti, da se povzdigne domača konjska reja, je to, da z deželnimi postavami čuje nad zarezjo in izrejo dobrih kónj, — da skrbi za podučenje zemljiščinih gospodarjev in da se tudi njim pomore po živinskih zdravnikih.

Ker so razmere vsake dežele drugačne, zato se ne dajo stvariti postave po enem kopitu, tedaj bi morali deželni zbori postave osnovati za svoje dežele. Te postave bi morale obsegati marsikaj, namreč, da se odstrani za plemensko rabo taka živina, ktera ni za pleme pripravna, — da se na sopašnikih (gmajnah) ločijo žebci od kobil, — da se na ogled pripeljejo žebci, — da se režejo (kastirajo) žebci, kateri za pleme niso pripravi ali kateri se spuščajo brez licencije.

Zraven tacih postav bi se morale v vsaki deželi osnovati živinozdravniške šole, šole za poduk v

podkovstvu, — podučevanje v časnikih ali posebnih knjigah. In v teh zadevah bi morali deželni ali okrajni zástopi, družbe kmetijske in družbe za izrejevanje kónj vladi na pomoč biti. Zato se bode ministerstvo kmetijstva obrnilo do vseh teh zástopov in družeb.

Še druga pot, po kateri vlada za povzdigo konjske reje kaj storiti more in mora, so darila (premije) za dobro zarezjo in izrejo. Premije od ene strani spodbujajo gospodarje, da imajo veselje do živinoreje, — od druge strani pa kažejo vladi, ali se je po njenem postopanju konjska reja res kaj zboljšala; kajti tje, kjer se premije delijo, se pripelje od vseh krajev živina na ogled, in vladni možje imajo zdaj priliko videti, ali napreduje reja ali ne.

Premije imajo dvojni veliki namen:

prvi je ta, da se plemenska živina zboljša, to je, da se izbere izmed več živina po premijah najboljša;

drugi namen pa je ta, da se gospodarji trudijo izrejati dobro živino, da prejmejo premijo.

Prvemu namenu pripomorejo ogledi žebcev, premije in licencije za žebce za pleme, in pa premije za kobile z žebetimi. Take premije žebcem in kobilam se pa morajo vsako leto deliti, da gospodar, ki je premijo dobil za dobrega žebca ali kobilo, ga tudi res drugo, tretje leto in tako naprej še ima, ga dobro glešta, in ne prodá. In še večje premije naj se dajejo takim gospodarjem.

Drugi namen bi se dosegel s tem, da se tri leta stara plemenska živina s premijami obdaruje.

Četrta pomoč v povzdigo konjske reje, za katero hoče ministerstvo kmetijstva skrbeti, sega v to, da bi se konjska kupčija polajšala in pospešila.

Gledé na to bilo bi treba, da se konjski sejm nekako drugač vravnajo. Pomisliti bi bilo, ali bi ne bilo dobro, da bi se na konjskih sejmih premije delile in na konjskih sejmih za cesarsko armado konji nakupovali. — V tej zadevi bi se moralo ministerstvo posvetovati z deželnimi odbori in kmetijskimi družbami.

To so misli ministerstva kmetijskega o povzdigi konjske reje.

Da pa se te misli izpeljejo v djansko življenje, gré vse njegovo mišljenje v to, da popusti vlada cesarske žebčarije in kobilstva, in z vso močjó vrže na domačo rejo vsake dežele, to je, na deželna kobilstva.

Kaj pa je deželno kobilstvo? — Prav nič drugega kot domače kobile in domači žebci in pa po njih zarezjena mlada živina.

Le-sem spadajo:

1) vse kobile cele dežele in pa žebeta,